

φορτώνουν τὸ λαὸ μὲ φόρους. Βαρυφόρτωνται τὰ παιδάκια μ' ἀποστήθισες.

βαρυφόρτωτος ἐπίθ. ἀμάρτ. βαρεοφόρτωτος ΚΠαλαμ. Ἀσάλ. ζωὴ² 105.

'Εκ τοῦ ρ. βαρυφόρτων.

'Ο φέρων βαρὺ φορτίον: Βαρεοφόρτωτες βαρκοῦλλες.

βαρυχαρατσιὰ ἡ, Χίος (Καρδάμ.)

'Εκ τοῦ ρ. βαρυχαρατσώνω.

Βαρὺς κεφαλικὸς φόρος: *Ἀσμ.

Μά 'ρτεν ἡ βαρυχαρατσιὰ καὶ τὸ βαρὺ χαράτσι καὶ βαρυχαρατσώνουν τον ἐννεὰ χιλιάδες γρόσσα.

βαρυχαρατσώνω Χίος (Καρδάμ.)

'Εκ τῆς φρ. βαρὺ χαράτσι ἡ τοῦ ἐπιφρ. βαρυ - καὶ τοῦ ρ. χαρατσώνω.

'Επιβάλλω βαρὺν κεφαλικὸν φόρον. Συνών. βαρεοχαρατσώνω.

βαρυχειμασιὰ ἡ, Σκίαθ.

'Εκ τοῦ ἀμαρτ. ρ. βαρυχειμάζω.

Βαρυχειμωνιά, δὲ ίδ.

βαρυχείμωνα ἐπίφρ. Λεξ. Δημητρ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *βαρυχείμωνος ἡ κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ ἐπιθ. βαρὺς καὶ τοῦ οὔσ. χειμῶνας.

'Ἐν καιρῷ βαρέος χειμῶνος: Βαρυχείμωνα βγαίνει χωρὶς παλτό.

βαρυχειμωνιά ἡ, κοιν. βαρυχειμωνιά βόρ. ἴδιώμ. βαρυδειμωνία Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Ολv. Ὁφ. Σταυρ. Τραπ.) βαρεοχειμωνιά Πελοπν. (Γέρωμ.) βαρεοχειμωνία Τσακων. βαροχειμωνιά Ζάκ. Καππ. (Σινασσ.) Κέρκ. Κορήτ. Νάξ. (Ἐγκαρ.) Πάρ. Πελοπν. (Ολv.) Σύμη. Σύρ. Χίος κ.ά. βαρονυχειμωνιά Θράκ. Λυκ. (Λιβύσσα) βαροσειμωνιά Μεγίστ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. βαρὺς καὶ τοῦ οὔσ. χειμῶνας.

Χειμῶν δριμὺς ἔνθ' ἀν.: *Ἀσμ.

Βάσταξον, κάρδα, βάσταξον κάμποσα χρόνα κι ἄλλο, δῆνος βαστοῦντα τὰ φαδὰ τὴν βαρυδειμωνίαν

Σταυρ.—Ποιήμ.

Μαύροισε, κῦμα, τὸν ἀφρὸν κ' ἐσεῖς βουνὰ τὸ χιόνι, γιατὶ ἥρθε βαρυχειμωνιά καὶ δὲ λαλεῖ τὸ ἀηδόνι ΑΒαλαωρ. Ἔργα 2,116.

Χωρὶς ποτ' ἔν' ἀπάνεμο μέσον 'ς τὴν ἀνεμοζάλη οὐτὸν ἔνα καταφύγιο 'ς τὴν βαρυχειμωνιάν αὐτόθ. 2,234. Συνών. βαρυχειμασιά, *βαρυχειμωνικία, βαρυχειμωνιτσα, βαρυχείμωνο, ἀντίθ. ἀλαφροχειμωνιά.

βαρυχειμωνιάζω Πελοπν. (Μεσσ.)

'Εκ τοῦ οὔσ. βαρυχειμωνιάζω.

Κάμνω βαρὺν χειμῶνα: Γνωμ.

"Οταν ἀρχίσῃ δὲ Αὔγουστος νὰ βαρυχειμωνιάσῃ, δὲ γεωργὸς τὸ ἀλέτρι του ἀμέσως ἀς ταιριάσῃ.

***βαρυχειμωνικία** ἡ, βαρυδειμωνιτίδια Πόντ. (Ὁφ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *βαρυχειμωνικός.

Βαρυχειμωνιά, δὲ ίδ.

βαρυχειμωνιτης ὁ, Πάρ.

'Εκ τοῦ οὔσ. βαρυχειμωνιάς καὶ τῆς καταλ. -ίτης.

Τὸ πτηνὸν βανέλλος δὲ λοφοφόρος (*vanellus cristatus*) τῆς τάξεως τῶν καλοβατικῶν (*grallatores*) ἐρχόμενον εἰς Ἑλλάδα ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος καὶ ἰδίως κατὰ τὰ μεγάλα ψύχη.

βαρυχειμωνιτσα ἡ, Κάρπ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. βαρύς, τοῦ οὔσ. χειμῶνας καὶ τῆς καταλ. -ίτης κατὰ τὰ τύπ. ὑποκορ.

Βαρυχειμωνιά, δὲ ίδ.

βαρυχείμωνο τό, Αἴγιν. Κεφαλλ. Σίφν. κ.ά.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. βαρύς καὶ τοῦ οὔσ. χειμῶνας.

Βαρυχειμωνιά, δὲ ίδ., ἔνθ' ἀν.: Παροιμ.

'Η γραιὰ τὸ βαρυχείμωνο καρπούς: ἀναζήτητον (ἐπὶ τοῦ ζητοῦντός τι παρακαίρως) Αἴγιν.

βαρύχερος ἐπίθ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. βαρύς καὶ τοῦ οὔσ. χέρι.

'Ο ἔχων χέρι βαρύ: Βαρύχερος εἶναι κι ἂ σοῦ δώσῃ κάνενα δάτιο, θὰ σοῦ σπάσῃ τοσοὶ μασέλλες σου.

βαρυχεινισμένος ἐπίθ. ΣΖαμπέλ. Ἀσμ. δημοτ. 755 βαρυδούνισμένος Πόντ. (Κερασ.) βαρεοχεινισμένος Ἡπ.

'Εκ τοῦ ἐπιφρ. βαρυ - καὶ τοῦ χιονισμένος μετοχ. τοῦ ρ. χιονίζω.

'Ο σκεπασμένος ἀπὸ πολὺ χιόνι ἔνθ' ἀν.: *Ἀσμ.

Θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ τὸ βαρυχεινισμένο;

ΣΖαμπέλ. ἔνθ' ἀν.

Θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνὸν τὸ πέραν τὸ ἀντιβούνιν

καὶ τὸ ἄλλο τὸ ἀγιτπέραστον τὸ βαρυδούνισμένον;

Κερασ.

βαρύχολος ἐπίθ. Πελοπν. (Ἄρκαδ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. βαρύς καὶ τοῦ οὔσ. χολή.

'Ο ἔχων βαρεῖαν χολήν, δὲ δργιζόμενος πολύ.

βαρυχρεῶ Πελοπν. (Λάστ. κ.ά.) βαρυχρεῖω Πελοπν.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *βαρύχρεος ἡ κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῆς φρ. βαρὺ χρέος.

'Επιβάλλω βαρὺ χρέος: *Ἀσμ.

Μιᾶς χήρας, μιᾶς κακόχηρας μὲ τοῦ ἀρφανοκαημένα, ἐκείνη ἐβαρυχρέησα, βαρεῖα χρέη τῆς πῆρα

Λάστ.

'Ἐβαρυχρέῖα φτωχοὺς κι ἀλάφρωνα τοὺς πλούσιους Πελοπν.

βαρυχτυπῶ ΚΠαλαμ. Θάνατ. παλληκ. 8 βαρεοχτυπῶ ΔΚαμπούρογλ. Νεράιδ. κάστρ. 46 — Λεξ. Πρω. Δημητρ.

'Εκ τοῦ ἐπιφρ. βαρυ - καὶ τοῦ ρ. χτυπῶ.

Κτυπῶ βαρέως ἔνθ' ἀν.: Οἱ περπατησίες βαρυχτυποῦσαν ΚΠαλαμ. ἔνθ' ἀν. 'Η καρδιά μου βαρεοχτυπῆ ΔΚαμπούρογλ. ἔνθ' ἀν. Συνών. βαρεοκρούω. Καὶ ἀμτβ. πλήττομαι βαρέως Λεξ. Πρω.

βαρυψήνω ἀμάρτ. Παθ. βαρυψήνωμαι Κύπρ.

'Εκ τοῦ ἐπιφρ. βαρυ - καὶ τοῦ ρ. ψήνω.

Ψήνω πολύ.

βαρύψυχος ἐπίθ. Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. κ.ά.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. βαρύς καὶ τοῦ οὔσ. ψυχή.

1) *Ἐγκυος. Συνών. ίδ. ἐν λ. βαρύψυχος Γ 1, ἔτι δὲ δίψυχος. 2) Ὁγκώδης τὸ σῶμα. Συνών. καὶ ἀντίθ. ίδ. ἐν λ. βαρύσωμος.

βαρυψυχῶ Κρήτ. βαρεοψυχῶ Κρήτ. βαροψυχῶ Πολυλ. Διηγ. 55.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. βαρύψυχος ἡ κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ ἐπιθ. βαρύς καὶ τοῦ οὔσ. ψυχή.

Φέρω τι βαρέως, στενοχωροῦμαι καθ' ὑπερβολὴν ἔνθ' ἀν.: Λὲ βαρυψυχοῦμε Κρήτ. Τόσο ἐβαροψυχήσα, ὥστε εἰχα σχεδὸν ἀποφασίσει νὰ πουλήσω δλα τὰ ὑπάρχοντά μου

Πολυλ. ἔνθ' ἀν. || Ἀσμ.

Κόρ', ἄρχως σου ὅτα παδευτῇ κε ἄλλη ἔσθή ὅτα πάρῃ
κε ἀ δὲ βαρεοψυχῆς κ' ἐσύ, ἔλα νὰ ἤης κουδάρος,
κουδάρος γὴ κουδάρισσα ν' ἄλλαξης τὰ στεφάνια
ἡ=ῆ) Κρήτ.

βαρῶ κοιν. βαροῦ Ἀπολ. (Καλημ.) Εὕβ. (Ἄγια Ανν. Λύλωνάρ. Στρόπον.) Θράκ. (Κεσάν.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Καππ. (Σινασσ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Στερελλ. (Αἴτωλ.) αράω σύνηθ. βαράου βόρ. ίδιωμ. καὶ Πελοπν. (Μάν. ουδεν. Τριφυλ.) βαρέω Καλαβρ. βαρέου Εὕβ. (Αύλωνάρ. Κονίστρ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) βαροῦ Ἀνδρ. Θράκ. (Άδριανούπ.) Καππ. (Σινασσ.) Μακεδ. (Μελέν.) βαρίζω Απολ. Κίμωλ. Κρήτ. Μύκ. Πελοπν. (Δημητσάν.) Πόντ. (Ινέπ.) Σκύρ. βαρέζω Κρήτ. βαρήχνω Κρήτ. Ἄρο. ἐβάρησα Κέρκ. Κεφαλλ. βάρησα Νάξ. (Φιλότ.) ἐβάρηκα Κρήτ. Μῆλ. βάρηκα Κάρπ. Προστ. βάρειε Βιθυν. Κεφαλλ. κ.ά. βάρει πολλαχ. βάρ' πολλαχ. Μετοχ. βαρημένος Κύπρ. Πάνορμ. βαρεμένος κοιν. βαρειωμένος Πελοπν. (Γορτυν.) βαρειουμένος Θράκ. (Αἰν.) βαρούμενος πολλαχ.

Τὸ μεταγν. βαρῶ. Ὁ τύπ. βαρίζω καὶ μεσν. Περὶ τοῦ βαρήχνω ἐκ τοῦ ἐβάρησα καθὼς καὶ ἀπαντῶ -ἀπαντήχνω κττ. Ιδ. ΓΧατζιδ. MNE 1.291. Ἡ προστ. βάρ' πάντοτε ἐν συνεκφ. μετὰ τῆς ἀντωνυμίας τόν, τήν, τό, οἷον: βάρ' τον-την-το. Ἡ μετοχ. βαρεμένος συμπίπτει μὲ τὴν μετοχ. τοῦ βαρένω, δὲ ίδ.

Α) Μετβ. 1) Προξενῶ βάρος, πιέζω διὰ τοῦ βάρους πολλαχ. καὶ Καππ. (Σινασσ.) Πόντ. (Ινέπ.): Μὲ βαροῦνε τὰ πράματ' αὐτὰ Θήρ. || Φρ. Τὸν βαρεῖ ἡ γνῶσ' (ἔχει πολλὴν γνῶσιν) Μακεδ. (Σισάν.) || Ἀσμ.

Σκλάβε μ' πεινᾶς, σκλάβε μ' διψᾶς, σκλάβε μ' ροῦχα γυρεύεις,
σκλάβε μ' τὰ σίδερα βαροῦν, σκλάβε μ' οἱ ἀλυσίδες σου;
Ίνέπ.

Οὔτε τὰ ροῦχα μου βαροῦν οὔτε τ' ἀσημικά μου,
μόν' ἔσφαξαν τὸ ταίρι μου 'πάνω 'ς τὰ γόνατά μου,
ἐκεῖν' ἐμὲν ἐβάρυνε, 'πόμειν' ἀπὸ τὴ συνιδοφιά μου
Σινασσ.

Στέκομαι κ' εἰς τὴν γῆν βαρῶ κ' ἡ γῆς βαρεῖ 'ς ἐμένα
Νίσυρ.

Νὰ πῶ ἡ πλάκα σοῦ βαρεῖ, νὰ πῶ τὸ μαῦρο χῶμα;
(μοιρολ.) Ίθάκ. **β)** Καταπονῶ, θλίβω Ἡπ. (Ζαγόρ.):
Μὶ βαρεῖ ἡ δλειά. **γ)** Ἔνοχλῶ, λυπῶ, στενοχωρῶ πολλαχ. καὶ Ἀπούλ. (Καλημ.) Καππ. (Σινασσ.) κ.ά.: Μὲ βάρεσσε πολὺ αὐτὸς ὁ λόγος Ἡπ. || Φρ. Μὶ βαρεῖ (αἰσθάνομαι τύψιν συνειδήσεως) Μακεδ. (Σισάν). Μοῦ βαρεῖ (λυποῦμαι ἡ μοῦ κακοφαίνεται Λεξ. Αἰν. ἡ βαρύνομαι Ἡπ.). Τὸν βαρεῖ (τοῦ κακοφαίνεται) Σινασσ. || Γνωμ. Τὸν πουλὺ τὸν Κύρι' ἐλέησον βαρεῖ κὶ τ' Θιοῦ (αἱ πολλαὶ θρησκευτικαὶ παρακλήσεις καταντοῦν δχληραὶ) Ἡπ. (Ζαγόρ.). 2) Κτυπῶ, πλήττω κοιν.: Βαρῶ παλαμάκια. Βαρῶ τὴν καμπάνα. Τὸ βάρεσσε τὸ παιδὶ καὶ κλαίει κοιν. Συνεκδ. καί: βάρεσσα τὸ πόδι μου - τὸ χέρι μου κττ. ἀντὶ τοῦ: ἔπεσα καὶ βάρεσσα 'ς τὸ πόδι μου - 'ς τὸ χέρι μου κοιν. || Φρ. Μὲ βάρεσσε 'ς τὸ κεφάλι τὸ κρασί (ἔπαθα κεφαλαλγίαν ἀπὸ τὴν κακήν ποιότητα τοῦ κρασιοῦ). Ἡ βρόμα μοῦ βάρεσσε 'ς τὴ μύτι. Τὸν βάρεσσε νταμλᾶς (ἔπαθε ἀποπληξίαν). Βαρῶ τὸ γάλα (κτυπῶ αὐτὸ πρὸς ἔξαγωγὴν τοῦ βουτύρου) σύνηθ. Βαρῶ βούτυρο (συνών. τῆ προηγουμένη) πολλαχ. Βαρῶ τὴν κάδη (πλήττω τὸ γάλα ἐντὸς τοῦ κάδου πρὸς ἔξαγωγὴν τοῦ βουτύρου) Πελοπν. (Μεσσ.). Τὸν βάρεσσε πετρεξά (ἔπαθε διανοητικῶς) Λεξ. Δημητρ. Τὸν βάρεσσε 'ς τὸ κεφάλι (ἔπαθεν ἐκ σκοτοδίνης ἡ ἀποπληξίας) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Δημητσάν.) Βάρεσσε τὸ κε-

φάλι τον (μετειμελήθη) Ἀρκαδ. Βαρῶ τὸ κεφάλι μον (φροντίζω) Ἡπ. Βαρῶ τὸ πρόσωπο (ἀποξέω τὸ πρόσωπον τοῦ δέρματος) Σύρ. Τοῦ τὰ βάρεσσα τσεκούρι (τοῦ τὰ εἰπα ἀπεριφράστως) Πελοπν. Βαρῶ τὸν σύρμα (τηλεγραφῶ) Μακεδ. (Ραδοχώρ.) Βάρει κ' ἔπαρ' (ἐπὶ διαρπαγῆς καὶ λεηλασίας) Ἡπ. Βάρ' ἐμεῖς πέσ' ἐμεῖς, βάρει οἱ ἄλλοι πέσ' ἐμεῖς (ἐπὶ τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει ζημιουμένους αἱ προστ. βάρει καὶ πέσε λαμβάνονται ἀκλίτως) Λεξ. Ἐλευθερούδ. || Αἴνιγμ.

Μὰ τουλιὰ βαρεῖ τὴν ἄλλη, | γίνεται χαρὰ μεγάλη (ό μύλος) Εὕβ. (Κάρυστ.) Καὶ ἀμτβ. ὑφίσταμαι πλῆγμα κοιν.: Ἐπεσα καὶ βάρεσσα ἡ βάρεσσα 'ς τὸ κεφάλι - 'ς τὸ χέρι κττ. **β)** Μέσ. ἀλληλοπαθές: Βαρειῶνται τ' ἀργιὰ (διαπληκτίζονται διὰ τῶν κεράτων) Πελοπν. (Μαζαίκ.) **γ)** Ἀπροσ. ἐπέρχεται κατὰ νοῦν Λεξ. Δημητρ. : Μοῦ βάρεσσε νὰ κάμω τοῦτο ἡ ἐκεῖνο. **δ)** Ἡ προστ. βάρει ἐν συνεκφ. μετὰ τοῦ βάστα ἐπιφρηματ., ἄνευ ἀναπαύλας, ἀδιακόπως **ε)** Ιμβρ. : Πιάνου δὴ δλειὰ βάρει βάστα. Συνών. χτυπῶ. **3)** Φονέύω σύνηθ.: Τὸν βάρεσσαν τὸν δεῖνα σύνηθ. Τὸ δεῖνα χόρτο τὰ βαρεῖ τὰ πρόβατα Πελοπν. (Φεν.) || Ἀσμ.

Κε ἄν σᾶς φοντήσ' ἡ μάννα μον, ἡ δόλια ἡ ἀδιφή μον,
μὴ δητι πῶς βαρέθηκα, πῶς είμι σκοντουμένους

Θεσσ. Συνών. σκοτώνω. **β)** Θηρεύω σύνηθ.: Βαρέσσαμε πολὺ κυνήγι. Βάρεσσα ἔνα λαγὸ σύνηθ. || Φρ. Βαρεῖ 'ς τὸν ἀέρα ἡ 'ς τὸ φτερό (ἐπὶ ἀρίστου σκοπευτοῦ) Πελοπν. (Μεσσ.). Συνών. κυνήγω, χτυπῶ. **4)** Πληγώνω κοιν.: Βαρέθηκε 'ς τὸν πόλεμο κοιν. Πιάστ' καν μὶ τὰ μαχαίρια κὶ βαρέθ' καν Εὕβ. (Στρόπον.) Τὸν σαμάρ' βαρεῖ τὸν μ'λάρ' Αἴτωλ. || Ἀσμ.

Μὴ μὶ βαρᾶς μὶ τὸν σπαθὶ κ' είμι γιατρὸς κὶ γιαίρου,
βάρα μι μὶ τὰ μάτια σου ποῦ πέφτουν κὶ ἀπιθαίνουν
Λέσβ. Συνών. λαβώνω, πληγώνω. **5)** Σκοπεύω Πελοπν.: Βαρεῖ φοβερά, δὲν τοῦ γλυτώνει λαγός. Συνών. σημαδεύω. **6)** Πυροβολῶ πολλαχ.: Βάρεσσε μὶ τονφεκά. **7)** Ανορύσσω, ἐκσκάπτω, δρύσσω πολλαχ.: Βαρῶ πηγάδι - φουρνέλλο κττ. Συνών. ἀνοίγω **A 3** χτυπῶ.

8) Ἀροτρῶ Πελοπν. (Μεσσ.): Βαρῶ τὸ χωράφι. Συνών. δργώνω. **9)** Κάμνω ἐντομήν, χαράζω Μέγαρ. κ.ά.: Βαράω τὸν πεῦκο νὰ βγάρη φετσίνα. **10)** Οχεύω Πελοπν. (Μεσσ.): Τὸ κριάρι βαρεῖ τὴν προβατίνα. Συνών. βατεύω, πηδῶ. **11)** Οδηγῶ ζῆνα πρὸς βοσκήν ἡ ἀλλον σκοπὸν Μύκ.: Φρ. Βαράω πρόβατα (βόσκω). **12)** Προσβάλλω σύνηθ.: Βγῆκα ἔξω γιὰ νὰ μὲ βαρέσῃ λιγάκι ὁ ἀέρας. Βάρεσσε τὰ σπαρτὰ ἀρρώστια σύνηθ. || Φρ. Μὶ βάριοι κρύωνται ἀέρας (παθῶν ἐδιδάχθην) Αἴτωλ. || Ἀσμ.

T' ἔχουν τῆς Πάτρας τὰ βουνὰ κὶ στέκονται παραμμένα;
κεῖνα βουρδαὶ δὲν τὰ βαρεῖ κε ἀγέρας δὲν τὰ κρούνει
αὐτόθ. Συνών. κρούνω, χτυπῶ. **13)** Παῖζω μουσικὸν
ὅργανον σύνηθ.: Φρ. Η κοιλά τον βαράει ταμπουρᾶ (ἐπὶ τοῦ λιμώττοντος) σύνηθ. || Ἀσμ.

"Ολα τὰ κάστρα χαίρονται κε ὅλα βαροῦν παιγνίδια,
τ' Ἀράπλι κ' ἡ Μονοβασιὰ στέκονται πικραμμένα
Πελοπν. (Μάναρ).

Νὰ βγοῦν καὶ τὰ βλαχόπουλα βαρῶντα τὴ φλογέρα Πελοπν. (Σουδεν.) Καὶ κατὰ συνεκδοχὴν ἀμεταβάτως καὶ ἐπὶ μουσικὸν ὄργανον σύνηθ.: Βαρεῖ ἡ σάλπιγγα. Βαροῦν τὰ βιολιὰ σύνηθ. Τὸ γιογκάρι βαρεῖ γιομάτα Πελοπν. (Καρυά Κορινθ.) || Ἀσμ.

Γιὰ πέ μου τί τοῦ ζήλεψες αὐτοῦ τοῦ κάτω κόσμου;
εὐτοῦ βιολιὰ δὲν παιζοῦνε, παιγνίδια δὲ βαροῦνε
(μοιρολ.) Πελοπν. (Τριφυλ.)

Πῶς δὲ βαροῦνε τὰ βιολιά, δὲ δαιζοῦνε παιγνίδια;

